

انکار شمولیت و کفر

حیدر حب الله

ترجمه: سعید نورا

سوال^۱: آیا انسان می تواند مسلمان باشد ولی به شمولیت اسلام نسبت به تمام جوانب زندگی معتقد نباشد چه نسبت به جوانب سیاسی یا اجتماعی یا...؟

پاسخ: اگر فردی معتقد باشد آن چه که پیامبر اکرم حضرت محمد ص آورده شامل تمام جوانب زندگی است اما با این وجود پیامبر اکرم را نسبت به آن چه که آورده و از خداوند متعال نقل کرده است تکذیب کند این خروج از دین اسلام خواهد بود چون - از منظر فقها - به انکار شهادت ثانیه بازمی گردد.

اما اگر از خلال بحث و پژوهش خود به این نتیجه برسد که این احکامی که در نصوص اسلامی آمده است که ناظر به اقتصاد و سیاست و مسائل امنیتی و صلح و جنگ و جامعه میشود احکامی هستند که پیامبر اکرم برای دوران خود آورده است و بیشتر از این مد نظر نبوده است و امروز دوران این احکام تمام شده است (یعنی این احکامی تاریخی هستند که تاریخ مصرف آن ها گذشته است) یا این که در اصل وجود این احکام و صحت نسبت آن ها به پیامبر اعظم تشکیک کند در این حالت مسلمان خواهد بود نهایت آن که از دیدگاه کسانی که قائل به شمولیت شریعت اسلامی یا جاودانگی آن هستند، این فرد در اعتقاد خود راه ناصواب رفته است. چون نهایت چیزی که این انکار شمولیت توسط این شخص، به آن منجر می شود انکار ضروری دین است

^۱ حیدر حب الله، إضاءات فی الفكر والدین والاجتماع ۱: سوال ۱۴۲.

و انکار ضروری دین به خودی خود موجب خروج از دین نمی شود و تنها زمانی موجب خروج از دین می شود که شخص منکر به این ضروری به این نکته ملتفت باشد که آن چه که پیامبر اکرم ص آورده را منکر شده و این پیامبر را تکذیب می کند. اگر از لحاظ فکری به این نتیجه رسیده باشد که پیامبر این مطلب را نیاورده یا به این نتیجه برسد - هرچند به خاطر یک شبهه ی عارضی - که شریعت از آن چه که پیامبر آورده، تنظیم زندگی مردم در آن دوران را مد نظر داشته است و هیچ استیعاب زمانی برای آنچه که شریعت آورده وجود ندارد و شمولیت آن نسبت به تمام امور زندگی محصور به تاریخ مشخصی است در این حالت این شخص به این نکته ملتفت نیست که وی آن چه که پیامبر واقعاً آورده - بر اساس پذیرش شمولیت شریعت - را انکار می کند. معنای این سخن این است که وی خطا کرده یا دارای شبهه است یا امر بر او ملتبس شده یا هر تعبیر دیگری. روشن است که این غیر از این حکم به کفر او است. کفر جز با انکار یکی از دو شهادتین محقق نمی شود.^۱

^۱ توضیح مترجم: توجه به این احتمال نیز در این جا خالی از لطف نیست که ممکن است فرد منکر شمولیت شریعت از اساس با این موضوع که مسئولیت شریعت بیان تمام احکام و قواعد در امور سیاسی، اقتصادی و ... را نداشته است و حتی نصوصی که به ما رسیده اگر همه را کنار هم بگذاریم بازهم استیعاب و شمولیت نسبت به تمام قوانین مورد نیاز بشری را در محور زمان و مکان ندارد.